

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

-

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Kansainvälinen kasvu tulee vahvasti pohjautumaan uuteen teknologiaan, jossa Suomi on jo nyt yksi maailman johtavia maita solumaataloudessa. Kansainvälinen kilpailu tapahtuu globaalilla tasolla eikä pelkästään EU:n sisällä. EU:n säätelyn pitää olla kilpailukykyinen uusien ruokateknologioiden suhteen. Säätelyä pitää uudistaa mm. Geeniteknologioiden ja solumaataloustuotteiden suhteen. Strategiassa pitää ottaa kantaa keinoihin miten Suomesta ja EU:sta luodaan kilpailukykyinen ympäristö yrityksille tällä saralla.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Ei riitä että Suomessa on EU:n houkuttelevin toimintaympäristö vaan strategian keskiössä pitää olla EU:n muuttaminen houkuttelevaksi paikaksi globaalisti uuden ruokateknologian kehittäjille ja uuden ruokateknologian käytössä. Esimerkiksi solumaataloutta, geenimuuntelua ja kasvispohjaisia ruokia pitää edistää EU:ssa. Suomen pitää olla myös aktiivinen, jotta välttyään uudelta EU:n haitallista nimikohulta, esimerkiksi viimeaikaiselta "burger ja makkara" säätelyn lisäys, jota pitäisi Draghin raportin mukaisesti vähentää.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

-

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Maatalouden sopeutumista sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen voidaan nopeuttaa uusilla geeniteknologioilla. Uusien geeniteknologioiden, kuten CRISPR-Cas9 ja geeninsiirron avulla voidaan kehittää kasveja, jotka kestävät sademäärien rajuja muutoksia, kuivuutta, hellettä ja lyhyitä kasvukausia.

Solumaatalous eli soluviljelmien avulla tuotettu ruoka (esimerkiksi laboratoriossa kasvatettu liha, kalat, maitoproteiinit ja kasvisolut) voi tarjota ratkaisuja kriisikestävyydessä. Solumaatalous voidaan integroida osaksi laajempaa ruokajärjestelmää ja maanviljelijöitä voidaan kannustaa osallistumaan solumaatalouden arvoketjuun esimerkiksi toimittamalla raaka-aineita soluviljelmille. Solumaatalous vähentää myös pandemiariskejä merkittävästi.

EU-tasolla on välttämätöntä mahdollistaa myös geeniteknologioiden kansainvälinen käyttäminen, jotta esimerkiksi Afrikan ruokaturva parantuu mikä puolestaan vähentää kriisejä.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Suomen ruuantuotannon jatkuvuuden turvaamisessa tulee hyödyntää parasta mahdollista teknologiaa.

Suomi on jo nyt yksi maailman johtavia maita solumaataloudessa, mutta sen skaalautuminen tarvittavalle tasolle vaatii strategista suunnittelua ja yhteiskunnallista sitoutumista. Solumaatalous

eli soluviljelmien avulla tuotettu ruoka (esimerkiksi laboratoriossa kasvatettu liha, kalat, maitoproteiinit ja kasvisolut) voi tarjota ratkaisuja perinteisen maatalouden haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, maaperän köyhtymiseen ja resurssien niukkuuteen. Suomesta on tehtävä solumaatalouden huippuosaamisen keskus ja vaikutettava aktiivisesti EU-tasolla siihen, että solumaataloustuotteiden pääsy markkinoille on helppoa ja nopeaa. Solumaatalous voidaan integroida osaksi laajempaa ruokajärjestelmää ja maanviljelijöitä voidaan kannustaa osallistumaan solumaatalouden arvoketjuun esimerkiksi toimittamalla raaka-aineita soluviljelmille. Solumaatalous vähentää myös pandemiariskejä merkittävästi.

Uudet geeniteknologiat, kuten CRISPR-Cas9 ja geeninsiirto, voivat turvata Suomen maatalouden jatkuvuutta muuttuvassa ilmastossa. Geenieditoinnilla voidaan kehittää kasveja, jotka kestävät sademäärien rajuja muutoksia, lämpöä ja lyhyitä kasvukausia. Esimerkiksi ohraa, vehnää ja marjoja voidaan muokata menestymään äärimmäisissä olosuhteissa. Geenimuokkauksella kasvit voidaan tehdä myös vastustuskykyisemmiksi sienitauteja, viruksia ja tuholaisia vastaan, mikä vähentää torjunta-aineiden tarvetta ja sadonmenetyksiä. Kasveja voidaan muokata hyödyntämään tyypeä ja fosforia paremmin, mikä vähentää lannoitteiden tarvetta ja ympäristökuormitusta. Geeniteknologian avulla voitaisiin lisäksi kehittää uusia, Suomen olosuhteisiin sopivia lajikkeita ja lisätä niiden ravitsevuusarvoa.

Myös geeniteknologioihin liittyvän sääntelyn osalta aktiivinen vaikuttaminen EU-tasolla on välttämätöntä.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Suomessa pitää panostaa kotimaisiin rehukasveihin ja hyödyntää geeniteknologioita uusien, Suomen olosuhteissa hyvin kasvavien rehukasvilajikkeiden tuotannossa. Myös kotimainen solumaatalous voi lisätä omavaraisuutta niin tuotannon kuin teknologian ja laitteiston osalta.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

-

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

On hienoa, että strategiassa on mainittu turvepeltojen päästöihin puuttuminen, mutta samalla strategiassa mainitaan Suomen yhtenä vahvuutena nurmiruokinnalla elävät eläimet eli naudat, jotka ovat merkittävä ilmastopäästöjen lähde. Ilmastovaikutukset pienenevät tehokkaimmin kasvipohjaisten tuotteiden sekä solumaatalouden merkittävällä lisäämisellä, mutta sitä ei strategiassa sanota suoraan. Strategia pitäisikin muuttaa siten, että päästöjä vähentävät keinot ovat

strategian keskiössä ja niille asetetaan mitattavat tavoitteet. Uusien turvepeltojen raivaamista tulisi välttää kaikin keinoin.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Mitä vähemmän tilaa käytämme maanviljelyyn, sitä enemmän tilaa jää villille luonnolle. Tuotantoeläinten laidunnusta on ehdottomasti lisättävä, mutta perinnebiotooppien ylläpitoon tarvitaan murto-osa nykyisistä eläinmääristä ja esimerkiksi broilerin ja sian tuotanto ei palvele luonnon monimuotoisuuden ylläpitämistä mitenkään, päinvastoin. Luonnon monimuotoisuuden kannalta paras ratkaisu on yhdistelmä solumaataloutta, valtion tukemaa perinnebiotooppien hoitoa eläimillä ja viljelyä siihen parhaiten soveltuvilla alueilla hyödyntäen geeniteknologioiden mahdollisuuksia.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Ravinnepäästöt vähentyisivät merkittävästi kasvipohjaisempaan ruokavalioon siirtymisellä ja solumaatalouden hyödyntämisellä, eläintuotannon vähentäminen on tässä aivan avainasemassa.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoj

On riittämätön tavoite, että "mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy". Strategian tavoitteena pitää olla terveellisen ruuan käytön lisääminen. Minimitavoite pitää olla THL:n ravitsemussuosituksen saavuttaminen, joiden keskeinen tavoite on parantaa väestön terveyttä. Merkittävä keino on kasvisruuan ja kasvisten lisääminen, sekä lihan käytön vähentäminen. Lihankorviketuotteiden edistäminen auttaa tämän tavoitteen saavuttamisessa ja tämä pitää varmistaa aktiivisella osallistumisella EU tasolla.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Ruokakulttuuriin kuuluvat tulevaisuudessa olennaisena osana myös uusien teknologioiden avulla tuotetut ruuat ja niihin suhtaudutaan kuten muillakin tavoilla tuotettuihin ruokiin. Laadukkaalla kasviskouluruualla voidaan vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja tulevaisuuden ruokakulttuuriin.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

-

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Muuttuva ilmasto, kasvava ja vaurastuva maapallon väestö sekä huoli luonnon monimuotoisuudesta ovat valtava haaste ruoan tuotannolle. Tulevaisuuden ruokajärjestelmän on turvattava nykyistä monipuolisempi ja riittävä ravinto suuremmalle väestölle pienemmin ympäristöhaitoin ja muuttuvassa ilmastossa.

Geeninmuokkausta viljelykasvien suhteen tulee edistää, jotta ilmastomuutoksen vaikutuksia voidaan pienentää nopeammalla kasvivaljoksesta. Muuttuva ilmasto voi uhata kansallista ja kansainvälistä ruokaturvaa ja siksi täytyy olla edelläkävijä muuttuvan ilmaston edessä. Kiihtyvä ilmastomuutos voi romahduttaa satoja maanviljelyksestä, ei pelkästään kehittyvissä maissa, vaan myös kehittyneissä länsimaissa. Satojen epäonnistumisista on saatu jo esimakua mm. appelsiinin, kahvin ja kaakaon hintojen nousussa ja todennäköistä onkin, että näemme tulevaisuudessa entistä enemmän vaihtelua eri lajikkeiden satomäärissä ja hinnoissa.

Järjestömme haluaa edistää solumaatalouden teknologioita ja käyttöönottoa, koska solumaatalous vähentää riskejä kaikissa edellä mainituissa kriiseissä. Lisäksi ruuantuotannon ekologinen jalanjälki on kasvamassa suuremmaksi kuin energian tuotannon. Ruuantuotannon kasvavat määrät haastavat viljelyalan riittävyttä länsimaisella ruokavaliolla, jonka painetta solumaatalous ja kasvipainotteinen ruokavaliio voi vähentää. Järjestömme on puhunut tästä aiheesta mm. Tulevaisuuden ruokakonferenssamme vuosina 2018 ja 2025.

Hirvonen Janne
WePlanet - Suomen Ekomodernistit ry